

imajo uradniki v XI., X. in IX. plač. razredu. V IX. razredu na primer so plače 1400, 1500 in 1600 gld. in še 200 gld. (v večjih mestih 250 gld.) aktivitetne doklade na leto. (Kaplan ima 300 gld. kongrua!) (Hudobnost!) S to zahtevo pridejo gotovo pred deželni zbor.

Vse to se bere v „Domoljubu“ in sicer bero to vkmečkih hišah naši učenci na glas, drugi analfabeti pa strmé zijajo in poslušajo okrog peči sedeč in se zraven prekrizavajo, ko slišijo, kakšno brezverstvo širijo in kakšne plače zahtevajo učitelji. Ti članki so pisani tako, da bi mogel na več mestih poseči drž. pravdnik vmes. N. pr. Državni zakon je čuden (pod to besedo razume vsak analfabet, da je krivičen) ker trga otroke starišem. To je prava hlastajoča lumparija. Podobno gradivo dobiš še v 15. in 20. številki istega letnika. Naštejemo lahko še številno mnogo takih člankov, ki sramote učiteljstvo in sicer v vseh klerikalnih listih. Dragi stanovski tovariši! Ker je „Slovenec“ priobčil v kratkem par člankov, ki vabijo učitelje v njegov tabor, izprevidiš lahko, kakšno hinavščino uganjajo proti nam. Mar misli klerikalna gospoda, da bomo sedaj s par publicami o ljubezni do nas pri volitvah bili sebe po zobeh in delali za klerikalne kandidate. Ste v zmoti! Tovariši, vsi brez izjeme okušate bridek sad učiteljevanja v sedanjih razmerah. Vsi imamo iste težave, iste težnje, isto prepričanje. Dolžnost naša je tedaj do zadnjega moža, da dela najintenzivnejše za kandidate, kateri so nam in našim težnjam prijazni, katerih zaman iščemo v klerikalnih vrstah. Ne bojimo se klerikalnega kamenja, to nas še ne bode ubilo. Vsakdo naj stopi v volilno borbo. Ne bojimo se plehastega grmenja! Če klerikaleci dobe večino, za katero se jim ravno gre, dobimo učitelji v dež. zboru — neozdravljiv udarec. Zato vsi v boj! Vpogled nazaj v to borbo nas bode krepil in srčil v bodočnosti, da ostanemo zvesti napredku in svobodi. K. N.

Zdaj je jasno!

Volilni oklic kat.-narodne stranke ima tudi odstavek o nas učiteljih, ki je pa tako prikrojen, da zeva iz njega vsa hinavščina, s katero se je ta stranka do sedaj dobrikala našemu stanu. Očita nam, da smo liberalci, da smo hlapeci liberalnih mogotcev i. t. d. Pozivlje nas tudi, naj delamo v šoli na podlagi tiste sv. vere, po kateri so otroci doma izrejeni i. t. d. Konča se pa ta odstavek, ki pravzaprav ni drugega kakor „same besede“, tako-le: „In hvaležni narod Vas bo spremljal pri Vašem delu!“ — Glejte, glejte, kako bo — fletno! Mi pa do sedaj skušamo vsak dan in občutimo po vseh svojih udih, da bi se glasil ta konec pravilnejše in resničnejše tako-le: „In hvaležni narod Vas bo za Vaše dobrote pod vodstvom klerikalcev — bičal s škorpjoni!“ —

Stokrat smo že izjavili, da smo delovali in tudi hočemo delovati po naukih naše sv. vere! Stokrat smo že prosili, da naj se tisti učitelj, ki bi deloval proti sv. veri, brez usmiljenja ovadi pristojni gosposki, da ga strogo kaznuje! ... Pa vse nič ne pomaga; oni nas vendarle sumničijo in sumničijo! Kajne, gospodje, nekaj bo že — obtičalo — semper aliquid haeret!!! —

Za tem posvetnim volilnim oklicem se je pa oglasil še prevzvišeni gosdod knezoškof. No — ta je odkritosrčnejši. On je Gorenjec, kakoršni so bili kedaj. Ta naravnost pove, da je očiten grešnik tisti, ki se drži „Učit. Tovarisha“. Tega se pa drže vsi tisti učitelji, ki store svojo

dolžnost in se zavedajo, da so koristni člani človeške družbe in da torej smejo od te zahtevati, da jih upošteva. Obrekovalci, sleparji, tatovi, nečistniki in vsi drugi še bolj „grozni“ grešniki so dobri ljudje, da le pred klerikaleci lepo pod klop zlezejo ali podomače rečeno, da le s klerikaleci drže. A bodi pošten, delaven, požrtvovalen, čist in tudi veren učitelj i. t. d. **to je vse nič**, če se držiš „Učit. Tovarisha“!!! —

Tako torej! To je enkrat vsaj jasna beseda! Zdaj je gosp. knezoškof na vsa usta povedal **to**, kar že vsaj 15 let uče bodoče duhovnike v semenišču, ko jim zabičujejo: „**z učitelji imejte malo opraviti!**“ Takó zistematíčno torej netíjo razpor med dvema stanovoma, ki sta prva poklicana národu pripravljati boljše bodočnost! Na drugi strani pa neprestano ustmeno in pismeno, na glas in na tihem črnijo nas učitelje in lažejo občinstvu, da mi delamo zoper vero, da mi hujskamo zoper duhovnike, da mi delamo zgago i. t. d. i. t. d. To so lepi možje! Kaj so to prijatelji naroda?? ? Hvala lepa za take prijatelje!!! —

Sicer pa danes ne bomo razpravljali, kako škodljiv, kako poniževalen je tak nauk o sovraštvu za čitatljiv duhovski stan. Mi za danes le rečemo: Če je tako, pa naj bo tako! Mi se ne bojimo bodočnosti. Če izpolnujemo svoje dolžnosti in dajemo cesarju, kar je cesarjevega, Bogu pa, kar je božjega, tedaj nam ne more nihče do živega, tudi gosp. knezoškof z vso svojo vojsko ne. Učitelji se bomo v tej nam vsiljeni borbi le še bolj vsestransko učvrstili, postali bomo odločnejši možje. To bo tudi našemu narodu v korist, zakaj možje bodo tudi može izrejevali! Če lemenatarje uče: „Z učitelji imejte malo opraviti!“, tedaj pa tudi mi odločno svarimo svoje tovariše: S slabimi duhovniki imejte malo opraviti! Amen!!!

Zmes.

XXX.

G. urednik! V časnikarski dobi kislih kumar sem se skoraj bal, da mi nedostaje gradiva za moje rešeto. Ali glej ga čuka! Klerikalni listi maše svoje predale prav marljivo z blatenjem, sumničenjem in obrekovanjem slovenskega naprednega učiteljstva, v zadnjem času posebno na Goriškem.

„Gorica“, pravše „Norica“ zaganja se po znanem receptu v goriško napredno učiteljstvo, prinašajoč dolge članke iz „učiteljskih krogov“. Sapralot! Kdor ne pozna tamošnjih razmer, bi mislil, da je že vse učiteljstvo preparirano za nameravano Slomškovo podružnico, kjer bodo klerikalni podrepniki, figuranti in slamorezniki, dr. Pepe pa jih bode vodil na vrvi klerikalne odvisnosti, kakor se to vrši pri društvu učiteljc. Seve lahko Slomškarje seštejemo na prstih ene roke, in jih še nekaj ostane. Vsi dopisi „Norice“ in „Prismojenca“ prihajajo iz znane „kovačnice“.

Reklo bi se zamorca prati, ako bi hoteli reagovati na omenjene neslanosti, zlobna podtikanja in klerikalno zbesnelost. Primeren odgovor jim je dala že večkrat neustrašna in zasluzna „Soča“. Neumevno mi je le to, kako so zamogli tovariši, zborujoči v Ajdovščini, obsojati tudi učiteljske dopise v „Soči“. Ali res mislite, da bode zlobne dopisnike klerikalnih listov z glace-rokavicami ugnali v kozji rog? Nemški pregovor pravi: „Auf einen groben Klotz, gehört ein grober Keil“. Kakor ti meni, tako jaz tebi; to je pravo geslo za politične nasprotnike.

Za vzgled, kam pelje klerikalna podivjanost, vzemite slučaj iz shoda „Katol. politič. društva“ v Boveu, kjer je fanatizovan in novopečen klerikalec J. Mihelič sunil nekega učitelja s tako silo pod rebra, da je omedlel. Seve mu ni izostala zaslužena plača v podobi osem dnevnega zapora. Drugi klerikalni možak, A. Šuler, pa se je izjavil, da otepe, če treba, on sam: kar petdeset učiteljev! — Nauk iz omenjenih dejstev je lahek, primerno nastopanje učiteljstva v svojo obrambo pa prepustimo prizadetim tovarišem, vendar ne pozabite na rek: zob za zob.

Časi so kritični. Dne 25. avgusta so se začele duhovne vaje za slov. učitelje na Sv. Gori. Da so bile vaje bolj imenitne, je prišel na letovišče iz Ljubljane špiritual dr. Fr. Ušeničnik. Ali dr. Pepe ne „paše“? Gospica učiteljica Holzinger je pa vabila slov. učiteljice, naj se oglasijo pri njej. Bodemo videli, ali bodo duhovne vaje kaj pospešile ustanovitev Slomškove podružnice.

Za organista bode najbrž fungiral prvi goriški pevodja Mrcina, ki je zdaj sourednik Gorice ter dobi plačo gotovo od vrste, sicer bi ne bile „mrcinjande“ tako dolge, vodene in konfuze. Dober tek!*)

Ker se mi goriških klerikalcev gabi, preidem rajši na Kranjsko, kjer me zlasti zanimajo zasebne dekliške šole v Ljubljani. Uršulinke poučujejo v zveličavni „švabščini“ ter pomagajo Wolfu graditi nemški most do Adrije. Kaj hočete? Saj so tudi v nekdanji katoliški šoli do leta 1869 poučevali povsod le v nemščini. Taka je klerikalna narodnost!

V Lichtenturnovem zavodu pa so letos sestre zarubile dve deklici, kateri bi bili morali po sklepu šolskega leta zovod zapustiti. Vzrok je bil ta, ker neki siromašni oče ni poravnal vsega dolga. Šele na posredovanje policije so sestre izpustile zarubljeni deklici iz zavoda. Krščanska ljubezen, kje si?

V 164 št. „Slovenca“ se je neki ljubljanski pedagog spravil na tovariša K. Kvedra radi njegovega spisa o Tolstoju v zadnjem „Popotniku“ v članku „Sammelsurium ali Tolstoj na ljubljanski dekliški šoli“. Iz dotične razprave so iztrgani posamezni stavki prav po klerikalni maniji in zmešani v čudno kolobocijo. Odstavku o vojaštvu pristavlja: „Hm! Tudi mi — še predno je Tolstoj iznašel to teorijo in nam jo je priporočil pedagog Kveder — tudi mi smo že od nekdanj gojili skromno mnenje, da je najboljša, če dekleta, iz šole grede, ignorirajo vojaštvo ... A vendar javno vprašujemo vis. c. kr. dež. vlado: Ali je dopustno, da se ta nauk v tej obliki javno pridiguje po napisu z dekliške šole“. Lej ga špiceljna! Kadar ne pomaga fanatično napadanje, pa kličejo policijo ali vlado na pomoč. Konec pa se glasi tako-le: „Ubogi rdečelični deklič! Po Rousseauu vam priporočajo liberalni „pedagogi“ tatvino in prešestvo, po Tolstemu pa verski in drž. anarhizem. Mi vam ne moremo pomagati. Kadar se vam to vse v brihtni glavici zmeša, nastal bo notri pravi pravecati „sammelsurium“. Ali ni to duhovito?

Meseca julija je bilo zborovanje nižjeavstrijskega učiteljstva v Klosterneuburgu. Učitelj Knopf je govoril o prega-

*) Klerikalni kolega ima na str. 223. dopis „Z Goriškega“, ki bruha žveplo in ogenj na napredne učitelje. Za zabavo naj omenimo nekaj oevirkov: „Kdor hoče zvedeti in spoznati, kake pobaline (klerikalna finesa, kaj?) ima goriško „napredno“ učiteljstvo med seboj, naj dobi kje „Učit. Tov.“ št. 18.“ ... „Na popolnoma pobalinski način, kakor delajo najbolj surovi in podivjani ljudje, napada v onem dopisu itd.“ ... „Ti naši neotesani širitelji sovražstva in prepira bi le hoteli, da je ves svet tako hudoben, kakor so oni; vest jim ne da miru, zato rogovilijo in udrihajo okoli sebe, kakor znoreli.“ Temu dopisunčku z okajenimi možgani velja rek: Si ta-cuisses, philosophus mansisses!

njanju učiteljev, kar je dalo povod, da se je oglasil tudi nadučitelj Wedra, ki je visokočisljan, zmeren mož in vodja pasijonskih iger. Ko je omenil, kako ga je razkačilo poročilo o dogodkih v deželnem zboru, kjer se je trdilo, da so učitelji sovražniki kmeta in obrtnika, je nadaljeval doslavno: „Ich, als Gemässigter, als Clerikaler, der überall verschrien ist als Leiter der Passionsspiele, sage, so kann es nicht weitergehen. Was hat der Bauer dem Lehrer alles zu verdanken: Er organisirt ihm die Feuerwehr, gründet Raiffeisencassen, ist die Seele des landwirtschaftlichen Casinos, der Gemeinde; die Bauern wissen, was wir leisten müssen, und nun getrauen sich die Herren zu sagen, dass wir Feinde der Bauern sind! (Kriči:) Nun hol' das Ganze der Teufel!“ (Gromovito ploskanje).

No, pri nas na Kranjskem začela se je volilna borba za deželnozborske volitve. Katoliško-narodna stranka vabi tudi nas učitelje na delo. Le poslušajte: „Tudi do Tebe se obrnemo, narodno učiteljstvo! Velika večina Vas, žalibog (da bi vas vrag pohrustal), stoji v taboru liberalizma, a prišel bode čas, ko bodele svojo zmoto spoznali. Katoliško-narodna stranka je **boljša** prijateljica šole in učiteljskega stanu, nego vsaka druga stranka. (Kdo ne počí od smeha??) Mi hočemo izobraženega in tudi gmotno neodvisnega učitelja (bravo! vzamemo na znanje), stoječega na višini svoje vzvišene naloge.“ — „Za „svobodo“, pravite, se bijete; a pri tem ste revni sužnji liberalnih mogotcev. Rešite se te sužnosti, dokler je še čas — in zasijala Vam bode luč resnične svobode in **hvaležni narod** Vas bode spremljal pri Vašem delu!“ — Jaz pa dostavim, tako prijadramo srečno pod ožlindrani klerikalni jarem.

V krških kmetskih občinah kandidnje na svojo pest g. ravnatelj Lapajne kot angelj miru in sprave, stoječ nad strankami. Misel je lepa, a ne praktična, zakaj kdor hoče na dveh stolih sedeti, se vsede na tla!

Rešetar I.

Društveni vestnik.

Štajersko.

Šaleško učiteljsko društvo je zborovalo 18. dne mes. julija v Št. Andražu. Zavedajoč se svojih stanovskih dolžnosti, sešlo se je skoraj vse učiteljstvo Šaleške doline na prijaznem hričeku. Dnevni red pričel se je s hospitiranjem v nižji skupini. Gospica Tajnikova podala nam je izborno učno sliko v nazornem nauku. Gospod Miloš Levstik poučeval pa je iz naše domače zgodovine. Vzorna disciplina, glasni, točni odgovori in zanimanje med učenci za stvar zaslužijo posebnega priznanja. Koncem učnih slik zapeli so otroci nekaj pesmic. Molče priznavajoč zasluge gosp. Tajnikove in g. Levstika glede pouka, je sedaj vsakdo iznenađen poslušal prekrasno triglasno petje.

Po hospitaciji otvori se o njej debata, koncem katere se društvo g. tovarišema zahvali za poučljivo podavanje.

Druga točka na dnevnem redu bilo je zborovanje. Gosp. predsednik izraža v svojem pozdravu radost radi obilne udeležbe in sožalje radi izgube milega nam tovariša R. Kokota, kojega je kruta smrt pobrala iz naše sredine. Potem prebere društvu vpslane dopise.

Blagajnik, gospod Ivan Smolnikar, poda svoje poročilo, katero se odobri.

Sprejeta sta predloga gosp. Koropca, naj se sestavi zapisnik o vsakem zborovanju, kar se je do sedaj vedno opuščalo. Ker imajo nadalje eno- in dvorazrednice ob četrtkih, na dan zborovanja, šolski pouk, naj se dobi enkrat za vedno od okr. šol. sveta dovoljenje, na čigar podlagi bodo označene šole isti dan pouka proste, da se tovariši slobodno vdeležijo društvenega zborovanja.